

Koncepció

*A krízisintervenció és az ifjúsági segítség kiegészítő szolgáltatása között?
Az Outreach Project koncepcionális sarokpontjai – mobil ifjúsági munka
Berlinben*

A mobil és szociális lakótér orientált ifjúsági munka egy koncepció, melynek keretében az ifjúsági munka területén különböző kezdeményezések és metódusok kapcsolódnak össze. Ezzel az új és egyedülálló kiegészítő szolgáltatással hozzájárul a berlini ifjúsági munkához. A Szociális – Kulturális Munka Egyesület, mint ernyőszervezet égisze alatt tevékenykednek immáron 13 éve.

A mobil ifjúsági munka elsősorban azokhoz a helyekhez való praktikus odafordulást jelenti, ahol a fiatalok ténylegesen tartózkodnak. Ezek a parkok, utcák, illetve általánosságban mondva: a nyitott tér.

Az ifjúsági munkában a szociális lakótér orientáltság jelenti a szomszédság, a lakótér és a szociális egység koncentrációját.

Jelenleg az Outreach Project kilenc kerületben működik.

*A felosztott várostól a felbontott városig?
Helyi kontextus és célcsoportok*

A fiatalok, akikkel dolgozunk, legalábbis ami a nyugati városrészt illeti, nyolcvan százalék feletti arányban bevándorló háttérrel rendelkeznek. A keleti városrészben túlnyomórészt német fiatalokról beszélhetünk. Egyetlen, de szignifikáns kivételt képeznek a kitelepült fiatalok, akik ugyan német útlevéllel rendelkeznek, egyidejűleg migrációs háttérrel is bírnak.

A fiatalokat egy ilyen fejlődés különös módon érint. Azok, akik ilyen szociális lakótérben nőnek fel, túlterheltnek tekinthetők és nehezen fejleszthető ki bennük egy pozitív életperspektíva. Ahogyan látható, az objektív életkörülmények körülöttük egyre romlanak: nevezetesen az esélyeik a képzési rendszerben és a munkaerőpiacon.

Az ifjúsági munka ezekben a szociális lakóterekben a rossz ígéretek mellett még a változtatás lehetetlenségével is hozzájárul a nehéz életkörülményekhez. Az ifjúsági munka azonban itt is elő tud rukkolni nagyon jó intézkedésekkel, legyenek azok egyéniek avagy kollektívek, új és pozitív tapasztalatokat és életszemléletet kölcsönözve a probléma megoldásnak.

A helyi környezet különbségeinek figyelembevétele Berlin eltérő szociális lakótereiben különböző típusú szolgáltatások bevezetését eredményezte.

„Segíts magadon, különben segít neked egy szociális munkás” – a paternalizmustól a részvételig

Korábban a berlini ifjúsági munkában a közösségi struktúra elve uralkodott. A jogosultság ott volt, ahol az energiák és erőforrások koncentrálódtak, minőségi és mennyiségi kínálatot nyújtva. Ennek ellenére megállapítható, hogy eme paradigmának a túlsúlya a kirekesztés veszélyével járt.

Összességében megállapítható, hogy nem csak azon fiatalok száma nő, akik számára a rendelkezésre álló szolgáltatások nem elérhetők, hanem azoké is, akik semmilyen egyéb lehetőséget nem kapnak, nem érzik. Az elérhetőség kérdése a fiatalok egyre nagyobb csoportját érinti, ezért az ifjúsági munka előtt álló megoldandó kihívás.

Ehhez tartozik egy – az ifjúsági intézményekben – régóta tartó tendencia: a szociális keveredés, amely az elmúlt évtizedben felgyorsult. A fiataloknak fenntartott intézmények bővülő profilú szerepet vállaltak fel, „a legtágabban értelmezett szociálisan kirekesztettek gondoskodóivá” váltak. A város nyugati részében ez a folyamat jóval előre haladottabb, míg a keleti kerületek érthető módon a szétszakítottság jeleit máig magukon viselik.

Korábban a fiatalok többsége a lakókörnyezetében tartózkodott. A találkozás helyszínei gyakran parkok, bevásárlóközpontok, továbbá az utca; vagyis a „nyitott tér”. Az Outreach ezekhez a fiatalokhoz fordult, a stáb odament, ahol az ifjak tartózkodnak, ill. tiszteletben tartotta a találkozási pontjaikat.

A megfelelő módszer a felkereső utcai szociális munka.

Együtt lendülünk mozgásba, a szavak szintjén, csakúgy mint átvitt értelemben.

Hangsúlyt fektetünk arra, hogy a mi „bevetésünk” nem határtalan, hanem a fiatalok lakókörnyezetére, szociális terére korlátozódik. Célunk, hogy a fiatalok a városrészben végbemenő – őket érintő – folyamatokban résztvegyenek.

Valamennyi kerületben, ahol tevékenykedünk, megfigyeltük, hogy növekvő igény mutatkozik helyiségek iránt. A mobil ifjúsági munka különleges módon reagál ezekre a szükségletekre: a városrészek infrastruktúrája javulófélben van e tekintetben. A pedagógiai munka része, hogy a fiatalok igényei alapján kerülnek berendezésre ezek a helyiségek. Tehát az új források feltárása nem öncélú, hanem összekapcsolódva más modellekkel, értelmet nyer az önmeghatározás vagy az emancipáció vonatkozásában is.

A hagyományos és az utcai ifjúsági munka kínálata együttesen egy nagyon segítőképes koncepcióként jelenik meg. Különösen, ha azt nézzük, hogy a fiatalok megtarthatják „nyitott területet” és megtölthetik azt új tartalommal.

A feltárt szükségletekre nem kell újra és újra projekttel előrukkolni, ezek integrálhatók a meglévő intézményi keretek közé – így kapcsolódik össze a „statikus” és a mobil munka.

Az esetről a „területre” – elgondolkodás metódusokról

A meghatározott célok elérése érdekében a metódusok egy széles repertoárjára van szükség. A széles értelmezés itt nem összekeverendő a kedveltség színvonalával. Egy egységes metódus értelmezés azon az ismereten nyugszik, hogy a metódus dogmatizmus számol a fiatalok komplex élethelyzet elemzésével.

Mégis határozzuk meg pontosan az egyes metódusokat. Alapvetően a mobil ifjúsági munka megkülönbözteti az egyéni esetkezelést, a csoport- és a projektmunkát, továbbá az utcai szociális munkát és a közösségi kapcsolattartást.

Az egységes metódus szemlélet a kihívásokra mindenkor dinamikusan megadja a válaszokat. Ebből következik a cél: minden metodikus lépés súlypontja a célcsoport önmeghatározásának növekedését elősegíteni.

Ez nem sikerülhet másként, mint egy városrészben minél több „területet” egyidejűleg figyelembe venni.

Konfliktusorientáció

A fiatalok érdekeinek artikulációja és érvényesítése az egyes városrészekben ritkán megy konfliktusmentesen. Ennek megfelelően a mobil és szociális lakótér orientált ifjúsági munkának kezdetben ezeket a fellépő problémákat kell megvitatnia.

Konfliktusorientáció a mi értelmezésünkben azt jelenti: együttműködni annak érdekében, hogy a városrész fiataljainak érdekei meghallgatásra kerüljenek. Ezt a bírósági moderáláshoz lehetne hasonlítani. Ez azt jelenti, hogy hozzájárulunk a városrész különböző aktorainak párbeszédbe vonásához, melynek előterében a fiatalok érdekei találhatók. Vagyis megpróbáljuk őket hozzásegíteni érdekeik érvényesítéséhez.

A fiatalok különböző csoportjainak érdekeit jól bevált mediációs technikával lehet kezelni, hozzájárulva ahhoz, hogy békés egyezség alakuljon ki a csoportok között. Segítő lehet ebben az összefüggésben, hogy az Outreach minden fél rendelkezésére áll. A hasznos megállapodásokhoz sohasem elegendő csak a meglévő eszközök feletti megállapodás. Ehhez elengedhetetlen az Outreach közvetítő szerepe, mert együtt kell keresni az adekvát megoldásokat minden egyes érintett számára.

Mi kizárjuk az egyik oldal dogmatikus pártszerű képviselőjét. Ez ugyanis egy „érdekmentes” megoldást eredményez, ami konfliktus eseményhez vezet.

A konfliktusorientáció ebben az értelemben a tevékenység meghatározó eleme. Azonban nem azonosítható a krízisintervenció és az ifjúsági segítőmunka kiegészítő jellegű kínálatának ellentétéként; mert noha az Outreach nem „szociális lakótér” tűzoltóként aposztrofáltatott, mégis az itt fellépő konfliktusokat oldja meg.

